

Ny Bokin'i Daniela - Isa Fito amby Fitopolo

Famoahana ny Tombo-kase amin'ny Faminaniana: Ny Fandavana ny Fahazavana tamin'ny 1856 sy ny Vokany

Jeff Pippenger

2024-02-09

Tamin'ny 1856 dia novahana ny fahazavan'ny “fito andro”, ary tamin'ny 1863 dia nolavina izany fahazavana izany. Ny mpaminany avy any Joda no nitondra izany fahazavana izany ho an'i Jeroboama, mpanjaka ratsy fanahy, ary nolavin'i Jeroboama izany fahazavana izany. Isaia dia nitondra io fahazavana io ihany koa ho an'i Ahaza, mpanjaka ratsy fanahy, ary izy koa dia nandà izany. Noho ny nandavany ny fahazavana mifandray amin'ny dobon'i Siloama, dia samy nentina ho babo tamin'ny alalan'ny mpanjaka avy any avaratra ny fanjakan'i Jeroboama (ny avaratra) sy i Ahaza (ny atsimo), tamin'ny 723 BC sy 677 BC avy.

Moses tao amin'ny fikomian'i Arona; Isaia niaraka tamin'i Ahaza ary Jeremia niaraka tamin'ireo mpanjaka hafa, dia naneho ireo mahatoky teo amin'ny tantaran'ny Milerita izay samy naneho ireo iraky ny fahazavana tao amin'ny fikomiana amin'ny andro farany. Ny krizin'ny andro farany “voalohany” tamin'ny 1863, ary ny krizin'ny andro farany “farany” amin'ilay “horohoron-tany lehibe” ao amin'ny Apokalypsy toko faha-iraka ambin'ny folo (ny lalàn'ny Alahady ho avy tsy ho ela), dia samy asehon'ireo tsipika ara-paminaniana rehetra ireo. Ilay mpaminany avy any Joda dia maneho mpaminany iray izay nihemotra tamin'ny andraikiny, ka niafara nalevina tao amin'ilay fasana iray ihany tamin'ny Protestantisma niodivitra. Ny fahafatesany sy ny fandevenana azy dia vokatry ny safidiny hihinana sy hisotro ny sakafo natolotr'ilay mpaminany mpandainga tao Betela.

Ang paghukom sa pagkapildi pinaagi sa kapapahan (ang hari sa Asiria) sa balaod sa Domingo, nga gitipohan pinaagi sa pagkatibulaag sa amihanang ug habagatang mga gingharian ni Jeroboam ug Ahaz, nahiuyon sa kapalaran sa propetang Juda, kay siya namatay tali sa usa ka “leon” ug usa ka “asno.” Ang “leon” mao ang simbolo sa Babilonia nga sa ulahing mga adlaw mao ang kapapahan.

Ary rehefa avy nihinana mofo izy sy rehefa avy nisotro, dia nasiany lasely ho azy ny ampondra, dia ho an'ilay mpaminany izay naveriny. Ary rehefa lasa izy, dia nisy liona nifanena taminy teny an-dalana ka namono azy; ary ny fatiny dia nariana teny an-dalana, ary ny ampondra nijanona teo anilany, ny liona koa nijanona teo anilan'ny faty. Ary, indro, nisy olona nandalo ka nahita ny faty nariana teny an-dalana sy ny liona nijanona teo anilan'ny faty; dia tonga ireo ka nilaza izany tao an-tanàna izay nonenan'ilay mpaminany antitra. Ary rehefa ren'ilay mpaminany izay nampiova azy hiala tamin'ny lalany izany, dia hoy izy: Ilay lehilahin' Andriamanitra izany, izay tsy nanaiky ny tenin'i Jehovah; koa izany no nanoloran'i Jehovah azy ho amin'ny liona, izay nandrovitra azy sy namono azy, araka ny tenin'i Jehovah izay nolazainy taminy. Ary niteny tamin'ny zanany lahy izy ka nanao hoe: Asio lasely ho ahy ny ampondra. Dia nasiany lasely izany. Ary nandeha izy ka nahita ny fatiny nariana teny an-dalana, ary ny ampondra sy ny liona nijanona teo anilan'ny faty; ny liona tsy nihinana ny faty, na nandrovitra ny ampondra. Dia nalain'ilay mpaminany ny fatin'ilay

lehilahin'Andriamanitra ka napetrany teo ambonin'ny ampondra, dia nentina niverina; ary tonga tao an-tanàna ilay mpaminany antitra mba hitomany sy handevina azy. Ary napetrany tao amin'ny fasany ny fatiny; ary nisaona azy ireo ka nanao hoe: Indrisy, ry rahalahiko! Ary rehefa avy nandevina azy izy, dia niteny tamin'ny zanany lahy ka nanao hoe: Rehefa maty aho, dia aleveno ao amin'ny fasana izay andevenana ilay lehilahin'Andriamanitra aho; apetraho eo anilan'ny taolany ny taolako; fa ny teny izay nambarany mafy tamin'ny tenin'i Jehovah hanohitra ny alitara ao Betela sy hanohitra ny trano rehetra amin'ny fitoerana avo izay any amin'ny tanànan'i Samaria dia tsy maintsy ho tanteraka tokoa. 1 Mpanjaka 13:11–32.

Ny mpaminany Jodeana dia maty teo anelanelan'ny tandindona roa. Ny liona dia tandindon'i Babylona, ary i Babylona maoderina amin'ny andro farany dia ny Mpanjakan'ny Avaratra, izay tonga amin'ny farany ka tsy misy hanampy azy ao amin'ny Daniela toko faha-iraika ambin'ny folo, andininy faha-dimy amby efapolo. Ny mariky ny fahefany dia ny fiankohofana amin'ny masoandro, izay fahavetavetana fahefatra, ary eo no anehoana ny taranaka fahefatra amin'ny Adventisma Laodiseana ho miankohoka mankany amin'ny masoandro ao amin'ny Ezekielà toko faha-valo. Ao amin'ny nofin'i Miller dia naseho taminy fa tsy ny firavaka ihany no niparitaka sy voasarona, fa ny vata ihany koa, izay nisolo tena ny Baiboly, dia novakivakina koa.

Tamin'ny taranaka fahatelo tao amin'ny Adventisma dia natsangan'ny fitarihan'ny Adventisma ny asa fampidirana ny fampiasana ireo antsoina hoe fandikan-teny maoderina amin'ny Baiboly. Ireo antsoina hoe fandikan-teny maoderina ireo dia nalaina avy tamin'ny andian-tanana soratra efa voa simba, izay amporisihin'ireo teolojianin'ilay lehilahin'ny ota sy ny Protestanta nihemotra. Ny vata nentin'i Miller dia ny King James Version, izay nadika avy tamin'ireo tanana soratra tsy voa simba.

Tamin'ny taranaka fahefatra amin'ny Adventisma Laodikeana, dia niombona tamin'ny World Council of Churches ny fiangonana, dia fikambanam-pihavanana misy ny fiangonana romana sy ireo zanany vavy. Nandritra ny taona maro ny Adventisma dia nanambara, ho fampandriana ny andian'ondriny matory, fa “mpanaramaso” fotsiny izy ireo tao amin'ny World Council of Churches, mandra-panambaran'ny fitsipika anatin'ny ao amin'io fikambanam-pihavanana ratsy io fa ny sata hoe “mpanaramaso” dia maneho mpikambana feno manana zo hifidy!

Tamin'ny taranany fahefatra dia indroa izy ireo no nanolotra medaly volamena ho an'ilay “lehilahin'ny ota.” Farafahakeliny, ny iray tamin'ireo medaly ireo dia nisy fanisiana ny fahatakarana katolika ny amin'ny Fiavian'i Kristy Fanindroany, izay nampiseho an'i Jesosy mametraka ny tongony eo ambonin'ny tany amin'ny fiverenany, ary nisy koa teo ambadik'i Kristy ny fiandrana masoandro katolika, mbamin'ny fanafohezana katolika ny didy fahefatra, izay nilaza fotsiny hoe: “tsarovy ny Sabata.” Tao anatin'ny fizotry ny raharaham-pitsarana (izay fanambarana ara-dalàna), ny Filohan'ny Fihaonambe Jeneraly dia nanao fijoroana vavolombelona ka nilazany fa ny fiangonana Adventista Mitandrina ny Andro Fahafito dia nino taloha fa ny fahefana papaly no antikristy, saingy ny fiangonany dia efa hatry ny ela no nanary izany finoana izany “ho any amin'ny antontam-pako ara-tantara.”

Ny fahavetavetana fahefatra (taranaka) dia ilay toerana izay iankohofan'ireo mpitarika dimy amby roapolo ao amin'ny fiangonan'i Jerosalema amin'ny masoandro. Nanomboka tamin'ilay sarin'ny

fahasarotam-piaro napetraka teo am-bavahady ny fahavetavetana mifandimby, ka izany no nanamarika ny fiandohana. Ny mpaminany avy any Joda dia miafara milevina miaraka amin'ny Protestantisma mpivadi-pinoana, ary vonoin'ny liona (Babylona) izy, satria niverina tamin'ny fomba fiasa an'ny Protestantisma mpivadi-pinoana izy; noho izany dia tsy mahay mamantatra fa i Roma no mametraka ny fahitana, ary izay tsy anorenana fahitana amin'ny alalan'ny tandindon'ny lehilahin'ota dia miafara amin'ny farany eo anilan'ny lehilahin'ota.

“Ireo izay very hevitra eo amin'ny fahatakarany ny teny, ka tsy mahita ny hevitra ny antikristy, dia azo antoka fa hametraka ny tenany eo anilan'ny antikristy.” Kress Collection, 105.

Ilay mpaminany Jodeana dia nalevina niaraka tamin'ilay mpaminany mpandainga avy any Betela, izay nilaza azy ho “rahalahiny,” ary hita maty teo anelanelan'ny tandindona roa izy. Ny “liona” dia naneho ny tsy fahafahany mahatakatra ny antikristy, ary ny “ampondra” dia tandindon'ny finoana silamo. Efa nasehon'ny Advantisma Laodiseana tamin'ny alalan'ny fahanginany momba ny 11 Septambra 2001 fa tsy mahafantatra izy fa ny foto-kevitra ny finoana silamo ao amin'ny Loza fahatelo dia ny antso amin'ny misasakalina, dia ny hafatra ny ranonorana farany. Ny tsy fahafantarana ny hafatra ny ranonorana farany dia fahafatesana! Ny ranonorana farany dia nanomboka tamin'ny 11 Septambra 2001, tamin'ny nidinan'ilay anjely mahery ao amin'ny Apokalypsy toko faha-18, raha nazera ireo trano lehibe tao an-tanànan'i New York. Ny “orana” dia hafatra, ary tsy maintsy fantarina izany hafatra izany mba handraisana azy.

“Tsy tokony hiandry ny ranonorana aoriana isika. Ho tonga amin'izay rehetra hanaiky sy handray ho azy ny ando sy ny ranonoram-pahasoavana milatsaka amintsika izany. Rehefa angonintsika ny sombin'ny fahazavana, rehefa ankasitrahintsika ny famindram-po azo antoka avy amin'Andriamanitra, Izay tia ny hitokisantsika Aminy, dia ho tanteraka ny teny fikasana rehetra. [Isaia 61:11 quoted.] Ny tany rehetra dia ho feno ny voninahitr'Andriamanitra.” The Seventh-day Adventist Bible Commentary, volume 7, 984.

Ny “tany rehetra” dia mahalala izay nitranga tamin'ny 11 Septambra 2001, kanefa mba handraisana ny hafatra izay manomboka eo ary amin'ny farany manazava ny tany rehetra amin'ny voninahitr'Andriamanitra, dia tsy maintsy ekena sy fantarina izany hafatra izany. Ny teny hoe “mamantatra” dia midika hoe “mahatsiaro indray na mamerina ny fahalalana momba ny zavatra iray, na miaraka amin'ny fanekena izany fahalalana izany na tsia. Mamantatra olona iray eny lavitra eny isika, rehefa tsaroantsika fa efa nahita azy taloha isika, na efa nahafantatra azy fahiny. Mamantatra ny endriny na ny feony isika.” Webster's 1828 Dictionary.

Ny hany fomba ahafahan'ny Advantista Laodikeana iray mamantatra ny hafatra ny ranonorana farany izay tonga tamin'ny 11 Septambra 2001, dia raha fantany fa efa nahita izany fanehoana ny herin'Andriamanitra izany izy taloha. Tamin'ny 11 Aogositra 1840 no nidinan'ilay anjely mahery ao amin'ny Apokalypsy toko faha-10, raha tanteraka ny faminaniana momba ny loza faharoan'ny Silamo. Naverina tanteraka izany tantara izany rehefa tamin'ny 11 Septambra 2001 no nidinan'ilay anjely mahery ao amin'ny Apokalypsy toko faha-18, raha tanteraka ny faminaniana momba ny loza fahatelon'ny Silamo, ary ny tsy fahafantarana ny Silamo amin'ilay loza fahatelo dia fitondrana amin'ilay ampondradia arabo dia ho amin'ny fahafatesana ateraky ny liona avy amin'i Babylona maoderina.

Ireo mamo an'i Efraïma, izay tsy mahay mamaky ny boky voaisy tombo-kase, dia tsy mahita ny famerimberenana ny tantaran'ny Millerita, satria izany fanekena izany dia miorina amin'ny fomba fiasan'ny ranonorana farany, dia ny hoe: “didy anampy didy, fitsipika anampy fitsipika.” Ny foto-kevitra milaza fa ny fanehoana ny herin'Andriamanitra tao amin'ny tantaran'ny Millerita dia averina indray amin'ny andro farany dia tsy azo tohanana amin'ny fomba fiasan'ny Protestanta nihemotra sy ny Katolisisma.

“Ny anjely izay miara-mitambatra amin'ny fanambarana ny hafatry ny anjely fahatelo dia hampahazava ny tany manontolo amin'ny voninahiny. Asa iray maneran-tany sy manana hery tsy fahita no ambaran'ny faminaniana eto. Ny fihetsiketsehana adventista tamin'ny 1840–44 dia fanehoana be voninahitra ny herin'Andriamanitra; ny hafatry ny anjely voalohany dia nentina tany amin'ny tobim-pitoriana rehetra eran'izao tontolo izao, ary tany amin'ny firenena sasany dia nisy ny fahalianana ara-pivavahana lehibe indrindra izay efa hita tany amin'ny tany rehetra hatramin'ny Fanavaozana tamin'ny taonjato fahenina ambin'ny folo; nefa mbola hihoatra izany ny fihetsiketsehana mahery vaika eo ambanin'ny fampitandremana farany ataon'ny anjely fahatelo.” Ilay Ady Lehibe, 611.

Ny mpitarika jamba amin'ny Isiraely maoderina dia terenin'ny fomba fiasany handà ny fahamarinana fa hisy famerenana indray ny fanehoana ny herin'Andriamanitra amin'ny andro farany, tahaka izay nisy tamin'ny taona taloha.

“Eto no hitantsika fa ny fiangonana—izay fitoeran-masin'ny Tompo—no voalohany nahatsapa ny fikapohan'ny fahatezeran'Andriamanitra. Ireo anti-panahy, dia ireo izay nomen'Andriamanitra fahazavana lehibe sady nijoro ho mpiambina ny tombontsoa ara-panahin'ny vahoaka, dia namadika ny fitokisana napetraka taminy. Noraisiny ny toerana fa tsy tokony hiandrandra fahagagana isika na ny fisehoan'ny herin'Andriamanitra amin'ny fomba mazava tahaka ny tamin'ny andro taloha. Niova ny fotoana. Ireo teny ireo dia manamafy ny tsy finoany, ka hoy izy: Tsy hanao soa ny Tompo, ary tsy hanao ratsy koa Izy. Be famindram-po loatra Izy ka tsy hamangy ny olony amin'ny fitsarana. Koa izany no mahatonga ny hoe: ‘Fiadanana sy fiarovana’ ho antso ataon'ireo lehilahy izay tsy hanandratra ny feony intsony tahaka ny trompetra mba hampiseho amin'ny olon'Andriamanitra ny fahadisoany sy amin'ny taranak'i Jakoba ny fahotany. Ireo alika moana izay tsy nety nivovo ireo no mahatsapa ny famalian-kafatra marina avy amin'Andriamanitra voatafintohina. Lehilahy, tovovavy, ary zaza madinika dia samy levona miaraka avokoa.” Testimonies, boky faha-5, 211.

Ny fahajambana Laodiseana an'ireo lehilahy manam-pahaizana izay manjaka amin'ireo tsy nianatra ao Jerosalema dia mahatonga azy ireo tsy hahafantatra ny ranonorana farany; fa tsy vitan'ny hoe mampiasa fomba fandalinana ara-Baiboly efa simba izy ireo, fa ny fehin-kevitra ateraky ny fisainany diso koa dia mametraka azy eo amin'ny toerana handavany izay fisehoana ho avy amin'ny herin'Andriamanitra, tahaka ny tamin'ny andro taloha. Kanefa Malakia toko faha-3 dia manambara fa rehefa manadio ny zanak'i Levy ny Iraky ny Fanekena, dia ho tahaka ny tamin'ny andro fahiny ny fanatitra.

“Ny Vavolombelona Marina dia manambara hoe: ‘Fantatro ny asanao.’ ‘Mibebaha, ka ataovy ny asa voalohany.’ Izany no fizahan-toetra marina, dia ny porofo fa ny Fanahin’Andriamanitra no miasa ao am-po mba hameno anao ny fitiavany. ‘Ho avy aminao faingana Aho ka hanaisotra ny fanaovan-jironao hiala amin’ny fitoerany, raha tsy mibebaka ianao.’ Ny fiangonana dia tahaka ilay hazo tsy mamokatra izay, nahazo ny ando sy ny ranonorana ary ny masoandro, ka tokony ho namokatra voa betsaka, nefa rehefa karohin’Andriamanitra dia ravina ihany no hita eo aminy. Hevitra manetriketrika ho an’ny fiangonantsika izany! Eny, manetriketrika tokoa ho an’ny isam-batan’olona rehetra! Mahagaga ny fahari-po sy ny fandeferan’Andriamanitra; kanefa ‘raha tsy mibebaka ianao,’ dia ho lany izany; ny fiangonana sy ny andrim-panjakantsika dia hihena hatrany amin’ny fahalemena ka ho amin’ny fahalemena bebe kokoa, hiala amin’ny fombafomba mangatsiaka ho amin’ny fahafatesana, raha mbola milaza hoe: ‘Manan-karena aho sady nitombo fananana ary tsy manan-java-mahory ahy.’ Hoy ny Vavolombelona Marina: ‘Nefa tsy fantatrao fa ianao no ory sy mahonena sy mahantra sy jamba ary mitanjaka.’ Moa hahita mazava ny toe-pahasahiranany ihany va izy ireo?”

“Fiangonana dia hisy fanehoana mahatalanjona ny herin’Andriamanitra, nefa izany tsy hiasa amin’ireo izay tsy nanetry tena teo anatrehan’ny Tompo sy tsy namoha ny varavaran’ny fony tamin’ny alalan’ny fiaiken-keloka sy fibebahana. Ao amin’ny fanehoana izany hery izany, izay manazava ny tany amin’ny voninahitr’Andriamanitra, dia zavatra heveriny ho mampidi-doza ihany no ho hitany noho ny fahajambany, zavatra izay hampifoha ny tahony, ka hiomana hanohitra izany izy. Satria ny Tompo tsy miasa araka ny heviny sy ny zavatra andrasany, dia hanohitra ny asa izy. ‘Nahoana,’ hoy izy, ‘no tsy hahafantatra ny Fanahin’Andriamanitra isika, nefa efa tao amin’ny asa nandritra ny taona maro?’—Satria tsy namaly ny fampitandremana sy ny fitalahoa’ireo hafatr’Andriamanitra izy, fa niteny tamim-pikirizana hoe: ‘Manan-karena aho, ary nitombo fananana, ka tsy mila na inona na inona.’ Ny talenta sy ny traikefa maharitra dia tsy hahatonga ny olona ho fantson’ny mazava, raha tsy mametraka ny tenany eo ambanin’ny taratra mampiratr’ily Masoandron’ny Fahamarinana izy, ary antsoina sy voafidy ary omanina amin’ny fanomezana ny Fanahy Masina. Rehefa nanetry tena eo ambanin’ny tanana mahery an’Andriamanitra ny olona izay mitantana zava-masina, dia hasandratin’ny Tompo izy. Hataony olona mahay manavaka izy—olona manan-karena amin’ny fahasoavan’ny Fanahiny. Ny toetra mafy sy feno fitiavan-tena ao aminy, ny hamafiny, dia ho hita eo amin’ny fahazavana mampirapiratra avy amin’Ilay Fahazavan’izao tontolo izao. ‘Ho avy aminao faingana Aho, ka hanaisotra ny fanaovan-jiro eo amin’ny toerany, raha tsy mibebaka ianao.’ Raha mitady ny Tompo amin’ny fonao rehetra ianao, dia ho hitanao Izy.” Review and Herald, December 23, 1890.

Ny fahafatesan’ily mpaminany avy any Joda dia asehon’ny “liona” an’i Babylona maoderina, izay tandindona ara-paminaniana mametraka ny fahitana momba ny tantara ara-paminaniana, ary koa asehon’ny “ampondra”. Ny filazana voalohany ny finoana silamo ao amin’ny Soratra Masina dia rehefa ampidirina i Ismaela ho “olona dia”.

Ary izy ho lehilahy dia; ny tany hanohitra ny olona rehetra, ary ny tany an’ny olona rehetra hanohitra azy; ary honina eo anatrehan’ny rahalahiny rehetra izy. Genesis 16:12.

Ny fitsipiky ny filazana voalohany ao amin'ny Soratra Masina dia manambara fa ny toetra rehetra ananan'ily tandindona dia efa voarakitra ao anatiny, satria voa ny Tenin'Andriamanitra, ary ny voa dia mitahiry ny ADN rehetra ilaina hampamokarana tanteraka ny zavamaniry manontolo. Ny teny adika hoe “olona dia” dia ilay teny ampiasaina ho an'ny “boriky dia arabo.” Ny “boriky” ao amin'ny Soratra ny fahamarinana dia iray amin'ireo tandindon'ny finoana silamo.

Ny hafatr'i Ezekiela ao amin'ny toko fahafito amby telopolo, izay mampamelona indray ny taolana maty ka mitsangana ho toy ny tafika mahery, dia ny hafatry ny finoana silamo amin'ny Loza fahatelo; ary izany hafatra izany no hafatry ny Antso amin'ny Mamatonalina amin'ny andro farany. Mampianatra mivantana Rahavavy White fa ny fidiran'i Kristy tamim-pandresena tao Jerosalema dia naneho ny hafatry ny Antso amin'ny Mamatonalina.

“Ny antson'ny sasakalina dia tsy dia nentin-kevitra loatra, na dia mazava sy tsy azo toherina aza ny porofon'ny Soratra Masina. Nisy hery manosika niaraka taminy izay nampihetsika ny fanahy. Tsy nisy fisalasalana, tsy nisy fanontaniana. Tamin'ny fotoana nidiran'i Kristy tamim-pandresena tao Jerosalema, ny olona izay nivory avy tamin'ny vazan-tany rehetra mba hitandrana ny fety dia nirohotra nankany an-Tendrombohitra Oliva, ary raha niray tamin'ny vahoaka maro izay nanaraka sy nanotrana an'i Jesosy izy, dia voasinton'ny aingam-panahin'izany ora izany ka nanampy tamin'ny fanamafisana ny antso hoe: ‘Isaorana anie Izay avy amin'ny anaran'ny Tompo!’ [Matio 21:9.] Toy izany koa, ireo tsy mino izay nirohotra nankany amin'ny fivoriantan'ny Advantista—ny sasany noho ny fahalianana, ny sasany kosa mba haneso fotsiny—dia nahatsapa ny hery mandresy lahatra izay nanaraka ilay hafatra hoe: ‘Indro, avy ny Mpampakatra!’” Spirit of Prophecy, volume 4, 250.

Ny Fanambaran'i Jesosy Kristy dia ny hafatra farany izay voavaha tombo-kase amin'ny andro farany, ary ao anatiny no ahitana ny finoana silamo amin'ny Loza fahatelo. Raha niditra tao Jerosalema Kristy, Izay Ilay hafatra voavaha tombo-kase, ka noho izany dia tandindon'ny Antso amin'ny Mamatonalina amin'ny andro farany, dia “ampondra” no nitondra Azy (ny hafany no nentina). Ny hafatra faran'ny fahamarinan'i Kristy dia entin'ny finoana silamo.

Ny Silamo dia efa, mbola, ary mbola ho olona masiaka, araka izay asehon'ily boriky dia arabo an'ala; ary izay rehetra maniry hahita izany (ary maro no tsy maniry hahita), dia mora foana ny “mahalala” fa ny ady izay tanterahin'ny Silamo ankehitriny dia hadalana masiaka tsy voafehy. Ny fahavononana hamono tena, amin'ny finoana fa hisy valisoa ara-nofo lehibe any amin'ny fiainana any ankoatra, dia hadalana satanika. Ny filazana voalohany momba ny Silamo dia nanondro fa ny Silamo dia ho olona masiaka.

Ny ady entin'ny finoana silamo dia mampivondrona ny olombelona rehetra hiady amin'ny ady miha-mitombo amin'ny Loza fahatelo. Ny finoana silamo no lojika ara-paminaniana ho an'ny fampiharana ny fitondram-panjakana tokana maneran-tany, ary ampianarin'ireo mpanohana ny fanatontoloana fa naveriny niniana nody tany amin'ny tanin'ny Isiraely ny Jiosy taorian'ny Ady Lehibe Faharoa, mba hampiasany ny fankahalana fahiny ananan'ny finoana silamo ny Jiosy hanombohana Ady Lehibe Fahatelo. Mino ireo mpanohana ny fanatontoloana, ary efa mampianatra izany nandritra ny am-polony taona maro, fa mila Ady Lehibe Fahatelo izy ireo mba hampiorina ny fitondram-panjakana tokana maneran-tany. Ny antony manosika maloto ananan'ireo

mpanohana ny fanatontoloana, araka ny nambaran'ny teniny manokana, dia mifanaraka amin'ny anjara asan'ny finoana silamo ao amin'ny Baiboly.

Angamba ny ampahany tena lehibe indrindra amin'ny ADN ara-paminanian'i Ismaela, ao amin'ilay andininy izay isehoany voalohany, dia izao zava-misy izao: ny fanahiny, izay fanahin'ny “olon-dia,” dia “mitoetra eo anatrehan'ny rahalahiny rehetra.” Ny hevitra milaza fa sekta sasantsasany amin'ny Islama mahery fihetsika ihany no ho tafiditra amin'ny Loza fahatelo, dia tsy mifanaraka amin'ny Tenin'Andriamanitra. Ny fomba fijery mahazatra sy ara-politika manaja fombafomba, izay milaza fa misy olon-dratsy vitsy ao anatin'ny firehan-kevitra ara-pivavahana rehetra, ary fa ny ankamaroan'ny fivavahana silamo dia olom-pirenena tia fihavanana, dia tsy mifanaraka na amin'ny bokiny masina manokana, na amin'ny Baiboly.

Ny Kôran dia mampianatra fa adidin'ny mpanaraka an'i Allah tsirairay ny mampifanaraka izao tontolo izao manontolo amin'ny lalàn'ny Sharia, ary ny filazana voalohany momba ny Islam ao amin'ny bokin'ny Genesisy dia manondro fa ny fanahin'ilay “olona dia” an'i Ismaela dia ho ao amin'ny mpanaraka ny Islam rehetra. Ny Kôran dia mampianatra mivantana ireo mpivavaka aminy mba hiseho ho mendrika rehefa monina any amin'ny faritra izay mbola tsy ananany fahafahana hampihatra an-tery ny fitondrany ara-pivavahana amin'ny mponina izy ireo, tahaka ny Katôlika.

Ny mpaminany avy any Joda dia nifanehatra tamin'i Jeroboama tamin'ny fotoana vao nanorenana voalohany ny fanjakany. Nanomboka tamin'ny 1844 ny Protestanta nihemotra, ary niatrika avy hatrany izany ny Advantisma Millerita, izay efa niditra tao amin'ny Efitra Masina Indrindra ka nahita ny lalàn'Andriamanitra, anisan'izany ny Sabata andro fahafito. Nolazaina tamin'ny Advantisma Millerita, araka ny anehoan'i Jeremia azy, mba hiverina amin'Andriamanitra, nefa tsy hiverina na oviana na oviana amin'ny “fiangonan'ny mpaneso.” Nasaina tsy hiverina amin'ilay lalana nandalovany nahatongavany ny mpaminany avy any Joda, ary tsy hihinana na hisotro ny sakafon'ilay mpaminany mpandainga tao Betela, nefa dia nanao izany ihany izy. Ny fahafatesan'ilay mpaminany avy any Joda dia napetraka ara-panoharana teo anelanelan'ny tandindona roa, izay nisolo tena ny fahefana papaly sy ny Silamo. Tsy hitan'ny Advantisma Laodiseana ireo fahamarinana roa ireo, satria tamin'ny 1863 dia namoaka ny masony ara-panahy izy, ka nanomboka ny dingan'ny fanakonana ireo vatosoa sy ny fomba fiasa nampiasain'i William Miller mba hampioerenana ny fanorenan'ny Advantisma amin'ny vola sandoka sy vatosoa sandoka, ary amin'ny fomba fiasa an'ny Protestanta nihemotra sy ny Katolisisma.

Ilay “Lehilahy manana kifafa vovoka” dia mamafa ny gorodony ankehitriny ka mamerina ny firavaka sady manolotra izany ho an'i Miller mba hapehany eo ambonin'ny latabany, nefa ny Advantisma dia efa nohajambain'ny finoana fa izy ireo no vahoaka sisa, izay naorina ho olony tamin'ny taona 1844.

Ary aza mieritreritra hiteny ao anatinareo hoe: Manana an'i Abrahama ho rainay izahay; fa lazaiko aminareo fa hain'Andriamanitra ny manangana zanaka ho an'i Abrahama avy amin'ireto vato ireto. Ary ankehitriny koa ny famaky dia efa mipetraka eo am-pototry ny hazo; koa ny hazo rehetra izay tsy mamoa voa tsara dia hokapaina ka hatsipy ao anaty afo. Izaho tokoa manao batisa anareo amin'ny rano ho amin'ny fifebahana; fa Izay avy ao aoriako dia

mahery noho izaho, ary tsy mendrika hitondra ny kapany akory aho; Izy no hanao batisa anareo amin'ny Fanahy Masina sy amin'ny afo; eny an-tanany ny fikororohany, ary hodiovin'ny tanteraka ny famoloany, ka hangoniny ho ao an-tsompitry ny variny; fa ny akofa hodorany amin'ny afo tsy mety maty. Matio 3:9–12.

Ny Advantisma Laodiseana dia haloan'ny vavan'ny Tompo, afa-tsy ireo olona tsirairay izay mety hibe-baka. Ny Advantisma Laodiseana dia halevina ao amin'ilay fasana iray ihany izay nandevenana ireo vahoakan'ny fanekena teo aloha izay nandà ny hafatr'i Miller, satria izy ireo koa ankehitriny dia efa vahoakan'ny fanekena teo aloha raha oharina amin'ireo iray hetsy sy efatra arivo amby efatra alina. Ny fikomiana tamin'ny 1863 dia asehon'ilay mpaminany izay avy tany Joda, izay namela faminaniana koa momba an'i Josia mpanjaka.

Hanohy ity fianarana ity isika ao amin'ny lahatsoratra manaraka.

“Raha tokony tsy hitovy amin'izao tontolo izao isika, dia tokony hihamiharihary hatrany ny fahasamihafantsika amin'izao tontolo izao. Satana dia efa niray tetika tamin'ny fiangonana, ary mbola hitohy hiray tetika aminy ihany, amin'ny fanaovana ezaka faratampony hanoherana ny fahamarinan'Andriamanitra. Izay rehetra ataon'ny olon'Andriamanitra mba hidirana lalina ao amin'izao tontolo izao dia hamoaka fanoherana hentitra avy amin'ny herin'ny maizina. Ny ady lehibe farany ataon'ny fahavalo dia ho ady tena mafy sy hentitra indrindra. Izany no ho ady farany eo amin'ny herin'ny maizina sy ny herin'ny mazava. Ny tena zanak'Andriamanitra marina rehetra dia hiady amin-kerim-po eo anilan'i Kristy. Izay amin'izao krizy lehibe izao mamela ny tenany ho eo anilan'izao tontolo izao mihoatra noho ny eo anilan'Andriamanitra, dia hiafara amin'ny fametrahany ny tenany manontolo eo anilan'izao tontolo izao. Izay misafotofoto amin'ny fahazoany ny Teny, ka tsy mahita ny hevitra ny antikristy, dia azo antoka fa hametraka ny tenany eo anilan'ny antikristy. Tsy fotoana izao hifangaroantsika amin'izao tontolo izao. Daniela dia mitsangana amin'ny anjarany sy eo amin'ny toerany. Ny faminanian'i Daniela sy i Jaona dia tokony ho takarina. Mifampanazava izy ireo. Manome izao tontolo izao fahamarinana izay tokony ho takatry ny olona rehetra izy ireo. Ireo faminaniana ireo dia tokony ho vavolombelona eo amin'izao tontolo izao. Amin'ny fahatanterahany amin'izao andro farany izao dia hanazava ny tenany izy.”

“Efa hanafay izao tontolo izao noho ny helony ny Tompo. Efa hanafay ireo antokom-pivavahana noho ny nandavany ny mazava sy ny fahamarinana izay nomena azy Izy. Ilay hafatra lehibe, izay mampiray ny hafatry ny anjely voalohany sy faharoa ary fahatelo, dia tsy maintsy omena izao tontolo izao. Izany no tokony ho ivon'ny asantsika. Izay tena mino an'i Kristy dia hifanaraka ampahibemaso amin'ny lalàn'i Jehovah. Ny Sabata no famantarana eo amin'Andriamanitra sy ny olony, ary tsy maintsy asehontsika hita maso ny fifanarahantsika amin'ny lalàn'Andriamanitra amin'ny fitandremana ny Sabata. Izany no ho mariky ny maha-samihafa ny vahoaka voafidin'Andriamanitra sy izao tontolo izao. Lehibe ny hevitra ny maha-mahatoky amin'Andriamanitra. Tafiditra ao anatin'izany ny fanavaozana ara-pahasalamana. Midika izany fa tsy maintsy tsotra ny sakafontsika, ary tsy maintsy mahonon-tena amin'ny zavatra rehetra isika. Tsy ilaina ireo karazan-tsakafo maro samihafa izay fahita matetika eo ambony latabatra, fa tena manimba tokoa. Tsy maintsy tehirizina ao amin'ny toe-pahasalamana tsara indrindra ny saina sy ny vatana. Ireo izay efa nofanina

tamin'ny fahalalana sy ny fahatahorana an'Andriamanitra ihany no tokony hofidiana hitondra andraikitra. Ireo izay efa ela tao amin'ny fahamarinana, nefa tsy mahay manavaka ny foto-kevitra madio momba ny fahamarinana sy ny foto-kevitra ny ratsy, izay voasarona zavona ny fahalalany momba ny rariny sy ny famindram-po ary ny fitiavan'Andriamanitra, dia tokony hesorina amin'ny andraikitra.”

“Manana lesona lehibe izay tsy maintsy ianaran'ny olony Andriamanitra. Raha efa voaray ireo lesona ireo taloha, dia tsy ho tahaka izao ankehitriny ny asany. Zavatra iray no tsy maintsy atao. Tsy azo afenina amin'ny mpitandrina na amin'ny olona mitana andraikitra ny fahamarinana noho ny tahotra sao hahazo ny tsy fankasitrahany. Tsy maintsy ampifandraisina amin'ny andrim-panjakantsika ny lehilahy izay amin'ny fahalemam-panahy sy amin'ny fahendrena no hanambara ny saina rehetra navelan'Andriamanitra. Mirehitra ny fahatezeran'Andriamanitra amin'ireo izay, amin'ny fiadanam-po araka ny nofo sy ny avonavona, no naneho fanamavoana ny fitantanany. Manimba ny fandrosoan'ny asa izy ireo.”

“Ny lalana mandainga rehetra dia fitaka, ary raha tohizana, dia hitondra faharavana amin'ny farany. Koa avelan'ny Tompo ho ringana ireo izay mifikitra amin'ny tetika mandainga. Amin'ilay fotoana indrindra andrenesana fiderana sy fanandratana, dia tonga ny faharavana tampoka. Misy ireo izay, na dia fantany aza ny fananarana noraisin'ny hafa noho ny tsy fahatokiana, dia mivily amin'ny fananarana. Ireo dia meloka indroa heny. Fantany ny sitrapon'ny Tompo, nefa tsy nataony izany. Hifanaraka amin'ny helony ny saziny. Tsy nety nihaino ny tenin'i Jehovah izy ireo.” Kress Collection, 105, 106.